

Scientists Lightle Scientists Lightle Lightl

ល្បងប្រាជ្ញាខ្លួនឯងនិងមិត្តរបស់ប្អូន

P.08

The magic goggles take
Navuth to his future
scientific career!

ប៉ែនតាវេទមន្តមើលអនាគត បានធ្វើអោយ ណាវុធ ឃើញពីការងារទាក់ទងនឹងវិទ្យាសាស្ត្រ របស់គាត់!

ផ្តល់ថាមពលដល់កម្ពុជាដ៏ចែងចាំង

Powering up sunny Cambodia!

P.04

Science news

Feature article power up our country!

Meet the expert

Budding scientist Build your own solar oven

Geek zone Hack a website and become a

It's all fun and games

Royaltuillesare rescuedl

The Royal Turtle, also known as Bataguraffinis, is one of the world's most endangered freshwater turtles. A small population still live in Sre Ambel River, but their life was at great risk because of illegal fishing, deforestation and sand digging which were destroying their home. Last month, the organization Wildlife Conservation Society and the Fisheries Administration transferred 206 Royal Turtles to a conservation centre in

Koh Kong province, where

they now are protected

and live peacefully.

वर्षेतारियाम्। त्रियम्।

បាថាហារ៉ាហីនីស (Bataguraffinis) ដែលជា អណើក៏ទឹកសាបដែលជិតផតពជបំផតនៅលើ ពិភពលោក។ ពួកវាមួយចំនួនរស់នៅក្នុងទន្លេ ស្រែអំបិល ប៉ុនែពកវាប្រឈមនឹងហានឹភ័យ យ៉ាងខ្លាំង ដោយសារតែការនេសាទខុសច្បាប់ ការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ និងការជីកបូមខ្សាច់ ដែលបំផ្លាញជម្រករបស់ពួកវា។ កាលពីខែមុន អង្គការអភិរក្សសត្វព្រៃនិងរដ្ឋបាលជលជលបាន ជេរសតអណើករាជវងចេំនន២០៦ក្បាលទៅកាន់ តំបន់អភិរក្សខេត្តកោះក្នុងដែលជាកន្លែងដែល ពូកវាត្រូវបានការពារនិងរស់នៅដោយស្ងប់សុខ។

LIFE SCIENCE

សតុអណ្តើករាជវង្សដែលមានឈ្មោះថា

Cometimission crashes(banend

EARTH SCIENCE

More than 12 years ago, the European Space Agency launched a spacecraft, which they named Rosetta, to orbit around a comet. Comets are big lumps of ice and rock that scientists believe are leftovers from the beginning of the solar system. Last month, after having orbited and taken pictures for more than 2 years, Rosetta started moving closer to the comet and taking some incredible pictures. Then, as planned, it crashed on landing. Scientists now have plenty of information to analyse - it could take them 10 years to go through it all! They are hoping this will help them to answer many questions we still have about the beginning of the solar system.

ជាង ១២ ឆាំមន ទីភាក់ងារអវកាសអឺរ៉ប បានបងោះយ៉ានអូវកាសមួយឈោះ វ៉ូសេតា (Rosetta) ដើម្បីគោចរជុំវិញផ្លាយដុះកនុយ មយ។ ជាយដះកនយជាដំទឹកកកនិងដំថៃធំៗ ដែលវិទ្យាសាស្ត្រជឿថាជាកាកសំណល់ពី ការចាប់ផ្ដើមនៃប្រព័ន្ធព្រះអាទិត្យ។ ខែមុន បន្ទាប់ពីបានធ្វើគោចរនិងថតរូបអស់ រយៈ ពេលជាង២ឆាំ រ៉ូសេតាបានហោះទៅជិត

បានដល់ទីបញ្ជប់ហើយ

ជាយដ:កនយនោះរចថតរបភាព ដ៏អស្ចារ្យមួយចំនួន។ បន្ទាប់មក វាបានធ្លាក់នៅពេលចុះចិតដូចដែលបាន គ្រោងទុក។ ឥឡូវនេះអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ មានព័ត៌មានជា ប្រ៊ីនយកមកវិភាគ ពួកគេនឹងចំណាយពេលរហូតដល់១០ឆ្នាំ ក្នុងការវិភាគពត៌មានទាំងអស់! គេសង្ឃឹមថា ការវិភាគនេះនឹងជួយពួកគេឱ្យក្រឃើញ ចម្លើយជាច្រើនដែលយើងមិនដឹងពីកំណើត នៃប្រព័ន្ធព្រះអាទិត្យ។

Isn't this romantic?

This coral has naturally formed into the shape of a heart. Corals look like rocks but are actually tiny animals called polyps which live in warm, shallow, clear water. This heart-shaped reef is part of the largest coral reef in the world, called the Great Barrier Reef. It is located off the coast of Australia.

គួរអោយរំភើបចិត្តទេ ?

ផ្កាថ្មនេះកើតឡើងពីធម្មជាតិទៅជារូប ប៉េះដួង។ ផ្កាថ្មមើលទៅដូចដុំថ្ម ប៉ុន្តែ វាមានសត្វតូចៗរស់នៅ ដែលហៅថា ាក់ហើយថ្លា។ ថ្មប៉ុប្រះទឹក់រាងបេះដូ ងនេះស្ថិតក្នុងក្រុមផ្ដាថ្មធំជាងគេបំផ តនៅលើពិភពលោកដែលគេហៅថា តំបន់រនាំងផ្គាថ្មអសារ្យ (Great Barrier Reef)។ វាមានទីតាំងស្ថិតនៅឆ្នេរសមុទ្រ ប្រទេសអូស្ត្រាលី។

CHEMISTRY

Cockroach milk could be the superfood of the future

Scientists have studied the chemical recipe of a milk-like liquid that cockroach mothers feed to their unborn babies. They have found that this liquid is one of the most nutritious substances on Earth: it is as much as 4 times more nutritious than cow's milk! So, will you be having some in your smoothie?

ទឹកដោះសក្ខកន្លាតអាចជាអាហារពិសេសនាពេលអនាគត

វ៉ាមានធាតុបំប៉ន៤ដងលើសពីទឹកដោះគោ! ដូច្នេះ ប្អូនចង់យកទឹកដោះសត្វកន្លាតមកធ្វើទឹកក្រឡកញ៉ាំទេ?

2 SUMMARY

Find out how sunlight can be transformed into electricity to power up our country!

e all know that the sun's energy creates heat and light. But it can also be converted into electricity – and a lot of it! In fact, if we could find a way to capture all of the energy from the sun that hits the Earth in one hour, we could produce enough power for the entire population of the Earth for one whole year!

Feature

Why use solar energy?

There are two types of energy: renewable energy and nonrenewable energy. Most of the energy we use, such as coal, oil, and natural gas, is nonrenewable. Nonrenewable means that one day these sources of energy will run out.

In addition, burning these energy sources harms the planet and human health; the burning process causes pollution and damages the air, water and climate.

However, there are also renewable sources of energy which will exist forever, such as water, sunlight, wind, or even the heat inside the earth! Scientists have been exploring whether we can use these sources of energy to generate electricity. Energy sources in the future need to be more plentiful, and less harmful to the environment. Unlike nonrenewable sources, energy from the sun (called solar energy) is free and it produces no pollution! The even better news is that Cambodia has plenty of it!

श्वामीसाती

មនុស្សបានកំពុងប្រើប្រាស់ថាមពលព្រះអាទិត្យរួចហើយទោះបីជាពួកគេមិនមានបច្ចេកវិទ្យា ទំនើបក៏ដោយ! ឧទាហរណ៍៖ ការហាលត្រីលើកញ្ច្រែងនិងការហាលលៀសលើក្ដារលោហៈធំៗ នេះគឺជាជាការបើហាស់ជាមពលពេះអាទិត!

Sources of renewable energy

Biomass

vableenergy

Hydropwer

់ស្វេងយល់ពីរបៀបបម្លែងពន្លឺព្រះអាទិត្យឲ្យទៅជាថាមពល <mark>ជាអគ្គិសនីដើម្បីផ្តល់ថាមពល់ដល់ប្រទេសយើង!</mark>

យើងដឹងហើយថា ព្រះអាទិត្យបង្កើតកម្ដៅនិង ពន្លឺ។ ប៉ុន្តែវាក៍អាចបម្លែងទៅជាអគ្គិសនីបានដែរ ហើយបានច្រើនមែនទែន! តាមពិត បើយើងអាច ស្វែងរកវិធីដើម្បីស្របយកថាមពលទាំងអស់ពី ព្រះអាទិត្យដែលចាំងមកជែនដីបានតែមួយម៉ោង នោះ យើងនឹងអាចផលិតថាមពលគ្រប់គ្រាន់ សម្រាប់ជែនដីទាំងមូលពេញមួយឆ្នាំ!

क्तिमीतियाताली अस्ति ।

ថាមពលមានពីប្រេភេទ៖ ថាមពលកកើតឡើងវិញ និងថាមពលមិនកកើតឡើងវិញ។ ថាមពលភាគ ច្រើនដែលយើងប្រើ ដូចជា ធ្យូងថ្ម ប្រេងនិងឧស្ម័ន ធម្មជាតិ គឺជាថាមពលមិនកកើតឡើងវិញទេ។ ថាមពលមិនកកើតឡើងវិញមានន័យថា ថ្ងៃមួយ ប្រភពថាមពលទាំងនេះនឹងអស់។ លើសពីនេះ ការប្រើថាមពលទាំងនេះប៉ះពាល់ដល់ភពជែន ដី និងសុខភាពមនុស្ស ព្រោះវាបំពុលខ្យល់និងនាំ ការឧចខាតដល់ទឹកនិងអាកាសធាត។

KNOW?

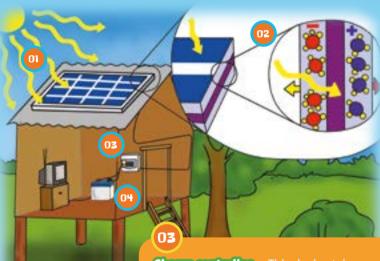
People are already using energy

some people dry fish on straw

ទោះជាយ៉ាងណា យើងមានថាមពលកកើតឡើង
វិញដែលនឹងមិនចេះអស់ដូចជា ទឹក ពន្លឺ
ព្រះអាទិត្យ ខ្យល់ ឬសូម្បីតែកំដៅនៅក្នុងផែនដី
យើង! អ្នកវិទ្យាសាស្ត្របានព្យាយាមសាកល្បងប្រើ
ប្រភពថាមពលទាំងនេះដើម្បីបង្កើតអគ្គិសនី។
ប្រភពថាមពលនៅពេលអនាគតត្រូវតែមានហូរ
ហៀរ និងបង្កគ្រោះថ្នាក់តិចតូចដល់បរិស្ថាន។
ខុសពីថាមពលមិនកកើតឡើងវិញ យើងមិន
ចាំបាច់ទិញថាមពលព្រះអាទិត្យទេ ហើយវាក៍មិន
បង្កការបំពុលដែរ! ហើយដំណឹងល្អនោះគឺថា
កម្ពុជាសម្បរពន្លឺព្រះអាទិត្យូណាស់!

4 FEATURE: POWERING UP SUNN9 CAMBODIA

Sun rays – Sunlight is made up of tiny packets of energy called photons. When the sun's rays strike the solar cells, some photons are absorbed រត្មីព្រះអាទិត្យ៖ – ពន្លឺព្រះអាទិត្យត្រូវបានបង្កើតឡើងពីប្រភេទកម្លាំងមួយឈ្មោះ ភូគុង។ នៅពេលកាំរស្មីព្រះអាទិត្យប៉ះផ្ទាំងសូឡា ភូគុងមួយចំនួនត្រូវបានស្រ្វបយក។

ត្រៅាដំណើរការយ៉ាងដូចម្ដេច?

មិនថាប្រភពថាមពលអ្វីក៏ដោយ ដូចជា ធ្យូងថ្ម ព្រះអាទិត្យ ឬនុយក្លេអ៊ែរ ពួកវា ត្រូវបានបម្លែងទៅជាថាមពលមួយដែលផ្ដល់ប្រយោជន៍ច្រើន នោះគឺថាមពល អគ្គិសនី។ នៅពេលយើងបង្កើតថាមពលអគ្គិសនីបាន យើងអាចផ្ដល់ថាមពល ដល់ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់នៅផ្ទះ ថេយន្ដ ឬអំពូលភ្លើងតាមផ្លូវនៅពេល យប់។ វិធីបម្លែងថាមពលពីពន្លឺព្រះអាទិត្យទៅជាអគ្គិសនីតាមរយៈផ្ទាំងសូឡា ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយរូបវិទូជនជាតិអាមេរិកម្នាក់នៅអំឡុងឆ្នាំ ១៩៥០។

02

different layers. The atoms that are present in these layers have different numbers of electrons, which are like little balls with an electric charge. The photons entering the top layer set the electrons free from the atom. The freed electrons are drawn to the other layer because it has atoms with fewer electrons; they want to fill the gaps! This flow of electron creates an electric current.

ជ្នាំដ៖ – ផ្ទាំងនីមួយៗត្រូវបានធ្វើឡើងពីស្រទាប់បីផ្សេង គ្នា។ អាតូមរបស់ស្រទាប់ទាំងបីនេះ មានរូបរាងដូចបាល់ តូចៗដែលមានចំនួនអេឡិចត្រងខុសៗគ្នានៅជាប់ពួកវា។ កូតុងដែលបានចូលទៅក្នុងស្រ់ទាប់ផ្នែកខាងលើធ្វើអោយ អេឡិចត្រង់ដាច់ចេញពីអាតូម។ អេឡិចត្រង់ដែលដាច់ ចេញមកនោះនឹងរត់ទៅស្រទាប់ផ្សេងទៀតដោយសារ អាតូមរបស់ស្រទាប់នោះមានចំនួនអេឡិចត្រង់តិចជាង គឺវាមកបំពេលចន្លោះដែលខ្វះ! លំហូរនៃអេឡិចត្រុងនេះ បង្កើតជាចរន្ទអគ្គិសនី។

Charge controller – This device takes care of the battery. If the battery is fully charged, it will switch off the solar panels. If the battery power is low, it will switch off the appliances in the house.

ឧបករណ៍គ្រប់គ្រងការសាកថ្មី៖ – ឧបករណ៍នេះជាអ្នកចាត់ចែងថ្ម។ ពេលថ្មសាកពេញ វានឹងបិទដំណើរការផ្ទាំងសូឡា។ ពេលថាមពលថ្មជិតអស់នឹងបិទឧបករណ៍ប្រើប្រាស់នៅក្នុងផ្ទះ។

04

Battery – This battery stores the power made by the PV cells. This means that there can be electricity in a house even when the sun sets!

ឬ៖ – ដូចជាថ្មក្នុងទូរស័ព្ទដៃដែរ វារក្សាទុក ថាមពលដែលបង្កើតឡើងដោយផ្ទាំង សូឡា។ នេះមានន័យថាយើងនឹងនៅមាន ថាមពលអគ្គិសនីនៅក្នុងផ្ទះទោះបីជាលែង មានពន្លឺព្រះអាទិត្យក៏ដោយ! Solar power is not only better for the environment, it can also dramatically improve the quality of life of people. In many developing countries, including Cambodia, many people live without electricity. Considering that the sun shines throughout the year in Cambodia, solar panels are a very interesting solution. We need engineers and scientists to design and manufacture solar technology and we need leaders who will promote this positive change.

ថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យគឺមិនត្រឹមតែល្អសម្រាប់
បរិស្ថាននោះទេ វាក់ជួយការរស់នៅរបស់មនុស្ស
អោយប្រសើរជាងមុនដែរ។ នៅក្នុងប្រទេសកំពុង
អភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើនរួមទាំងប្រទេសក់ម្ពុជា មនុស្ស
ជាច្រើនរស់នៅដោយគ្មានអគ្គិសនី។ ដោយសារ
ព្រះអាទិត្យរះពេញមួយឆ្នាំនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
ផ្ទាំងស្របពន្លឺព្រះអាទិត្យគឺជាដំណោះស្រាយមួយ
ដែលគូរ៍ឱ្យចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំង។ យើងត្រូវការ
វិស្វករនិងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងការរចនានិងផលិត
បច្ចេកវិទ្យាថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ ហើយយើង
ត្រូវការអ្នកដឹកនាំដែលនឹងជម្រុញការផ្លាស់ប្តូរដំ
ល្ម័នេះ។

Build your own solar oven!

The sun is a generous energy resource. The simplest ways in which we use the energy from the sun are when we use its warmth to heat up houses in colder countries, to heat water and even to cook food. Today, many people around the world still depend on energy from the sun to cook their food. You can actually make your own Solar Oven for cooking. It's easy!

What you will need:

- cardboard box
- plastic cling wrap, or any other transparent plastic you can find (for example, try transparent tape or a transparent plastic sheet)
- aluminum foil
- tape
- scissors
- stick

What to do:

- Cut three sides of a rectangular shape in the box's lid and fold out the remaining side.
- Line the inside of your box with aluminum foil. Securely fasten it with tape.
- Put the food to be cooked on the base of the box and cover it with plastic cling wrap.

The foil flap collects the sun's rays and transforms them into thermal energy that slowly raises the temperature inside the box. Opening the flap wide lets in a lot of heat but you can adjust it by using a stick to lower or raise the heat in the box. You keep the solar oven under the sun's rays for the right time according to what you are cooking.

ថាមពលដែលឥតវីងសូត។ វិធី សាមញ្ញបំផុតក្នុងការប្រើប្រាស់ ថាមពលព្រះអាទិត្យនោះគឺការប្រើប្រាស់ដើម្បី កម្ដៅផ្ទះនានានៅប្រទេសដែលមានអាកាសធាន ត្រជាក់ ការប្រើប្រាស់ដើម្បីកម្ដៅទឹក និងចម្អិន អាហារ។ សព្វថ្ងៃនេះ មនុស្សជាច្រើននៅជុំវិញ ពិភពលោកនៅតែប្រើថាមពលពីព្រះអាទិត្យ ដើម្បីចម្អិនអាហារ។ ប្អូនក៏អាចធ្វើចង្ក្រានពន្លឹ ព្រះអាទិត្យដើម្បីចម្អិនអាហារបានដែរ។ វាស្រួលទេ!

Budding

-Scientist

ប្អូននីងត្រូវការ៖

- 🌔 ប្រអប់ឡាំង
- ថង់ប្លាស្ទិកឬអ្វីក៏បានអោយតែថ្លា (ឧទាហរណ៍៖ ស្កុតថ្លាឬថង់ប្លាស្ទិចថ្លា)
- 🖻 បន្ទះរ៉ុអាលុយមិញ៉ូម
- 🕒 ស្កុត
- 🕒 ល់វី

- អ្វីដែលប្អូនក្រូវធ្វើ៖

- កាត់ប្រុងបីនៃរាងចតុកោណនៅគម្របប្រអប់
 ទ្បាំងនិងបត់វាចេញមកក្រៅ។
- ២យកបន្ទះរ៉ុអាលុយមីញ៉ូមមកបិតផ្នែកខាងក្នុង ប្រអប់ឡាំងដោយប្រើស្កុត។
- ្ទ្រជាក់អ្វីដែលប្អូនចង់ចម្អិននៅបាតប្រអប់ឡាំ ច្រគ្របវាដោយថង់ប្លាស៊ិច។

បន្ទះរ៉ុអាលុយមីញ៉ូមនឹងផ្គុំរស្មីក៏ដូចជាកម្ដៅ ព្រះអាទិត្យទៅក្នុងប្រអប់នេះ ហើយសីតុណ្ហភាព ក៏កើនឡើងម្ដងបន្ដិចៗ។ ប្អូនអាចបើកគម្រប ឡាំងដែលកាត់នោះអោយធំដើម្បីទទូលកម្ដៅ អោយច្រើនក៏បាន។ ប្អូនអាចកំណត់កម្ដៅរបស់ វាបានដោយច្រើឈើដើម្បីទល់គម្របទ្បាំងអោយ ខ្ពស់រឺទាប។ រយៈពេលចម្អិនអាហាររបស់ប្អូន អាស្រ័យទៅលើប្រភេទអាហារដែលប្អូនចម្អិន។

@/

What delicious food did you manage to cook with your oven? Send you pictures to littlescientists@gmail.com. We will publish them in the next issue!

តើប្អូនបានចម្អិនអាហារអ្វីខ្លះដោយប្រើចង្ក្រាននេះ ? សូមផ្ញើរបថតប្អូនមកកាន់ អ៊ីមែល littlescientistsmag@gmail.com។ ពួកយើងអាច យកអ្វីដែលប្អូនផ្ញើរមកបោះពុម្ភផ្សាយនៅក្នុងទស្សនាវដ្តីលេខក្រោយទៀតរបស់យើង។ Meet THE Expert

Hul Hunsopheary, Technician at NRG solution

LS: Please tell us about your work at the solar panel company.

Sopheary: When I was studying Physics at RUPP, I was working as an intern. I was putting together solar kits and repairing them when there were problems. Now I am looking for a job in the solar industry as an engineer. I want to design systems. For example, depending on the type of building, I will decide the size of the panels and the type of controller. A system for a factory is quite different than one for a home!

LS ៖ សូមប្រាប់ពួកយើងអំពីការងាររបស់អ្នកនៅក្នុងក្រុមហ៊ុន ផ្ទាំងសូឡា។

សុភារិ៖ ពេលដែលខ្ញុំកំពុងរៀនរូបវិទ្យានៅសាកលវិទ្យា ល័យភូមិន្ទភ្នំពេញខ្ញុំបានមកធ្វើអ្នកហាត់ការ។ ការងារ នេះគូរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងណាស់។ ខ្ញុំបានចូលរួមក្នុង ក្រុមមួយដែលជាអ្នកដាក់បញ្ចូលឧបករណ៍សូឡានិង ជួសជុលពេលមានបញ្ហា។ ឥឡូវនេះខ្ញុំកំពុងតែស្វែង រកការងារជាវិស្វករនៅក្នុងឧស្សាហកម្មថាមពលពន្លឹ ព្រះអាទិត្យ។ ខ្ញុំចង់ធ្វើជាអ្នករចនាប្រព័ន្ធ។ ឧទាហរណ៍ ដោយមើលលើប្រភេទនៃអាគារ ខ្ញុំនឹងសម្រេចលើទំហំ ផ្ទាំងសូឡានិងប្រភេទនៃឧបករណ៍បញ្ហា។ សម្រាប់ ពាងចក្រ យើងត្រូវការផ្ទាំងសូឡាខុសគ្នាពីផ្ទាំងសូឡា សម្រាប់ផ្ទះ!

LS: Why do you want to continue working in the solar industry?

Sopheary: I think solar power is such a great

opportunity for our country. We do not have to rely on other countries for electricity; we can produce our own! Also renewable energy is really important for our planet.

LS **៖ <u>អ្នកចូលចិត្តការងារអ្នកទេ</u>** ?

សុភារី៖ ខ្ញុំគឺតថាថាមពលិពីន្លឺព្រះអាទិត្យនឹងផ្តល់ឱកាស ល្អសម្រាប់ប្រទេសរបស់យើង។ យើងមិនបាច់ពឹងផ្អែកលើ ប្រទេសផ្សេងទៀតដើម្បីទទួលកម្លាំងអគ្គិសនីទៀតទេ។ យើងអាចផលិតដោយខ្លួនយើងផ្ទាល់! ម្យ៉ាងទៀត ថាមពល កកើតឡើងពិតជាសំខាន់សម្រាប់ភពផែនដីរបស់យើង។

6 FEATURE: POWERING UP SUNNY CAMBODIA

Sophea: Hi Navuth! Naveuth: Hi Sophea! How are you?

Panha: Hey, Sophea! Navuth! What are you guys doing? Class has started!

សនសប្បាយមែនទែន! ប៉ាម៉ាក់ញ៉ូថា ញ៉ូនិងបងស្រីញ៉ូអាច ទៅផ្ទះមិងញ៉ូនៅភ្នំពេញបាននៅថ្ងៃបុណ្យអុំទុកឆ្នាំនេះ

Sophea: Great! I'm really excited! My parents say that my sister and I can go to Phnom Penh to visit my Auntie during the Bon Om Took holiday this year! Navuth: Oh, you're so lucky. I can't leave the village...

Teacher: Well done Navuth! You showed great precision and attention to detail. You should be proud of yourself.

Sophea: Why not? Navuth: My dad has been really sick for almost a month now. I wish the doctor could figure out what is wrong with him. The doctor keeps giving him medicine, but nothing seems to be working.

Teacher: Now put away your geometry books. We still have a few minutes before break time. Maybe we could try the timeflash goggles again! All students: Yes!!

Student 1: Can I have a go, please? Student 2: No me! Please! Me!

Teacher: Well, let's allow Navuth to have a try. Let's see if he will be putting his precisions skills to good use in the future. Naveuth: Me?

Navuth: Oh, I already know! I'm going to study accounting and make lots of money by... um... counting it! Teacher: Let's see...

NAYUTH THE MEDICAL LAB TECHNICIAN

Navuth: Oh, I'm not an accountant.! I'm a... Medical Laboratory Technician!

I work in a hospital with a team of doctors and nurses. I help them to figure out the sicknesses some of their patients have by doing some tests using my machines.

For example, I put test tubes of blood in a machine that separates the serum from the

Then I put the serum samples in another instrument that calculates the different types of antibodies that protect our body from invading germs.

The machines give me data and information but then I have to analyse all of it so that I can write a report for the doctor. I need to make sure the results I give are 100% correct, which means being very precise and thorough.

Thanks to what I find out with my tests, I play a very important role in preventing and diagnosing many illnesses - even very serious diseases, such as cancer, diabetes and AIDS!

Navuth: Wow, how great is that! I wish my dad's doctor had medical lab technicians so they could help the doctor find why he is so weak! Teacher: Yes, there are not enough people who can do this skilled profession in Cambodia today.

Teacher: And what is also great about this job is that you can start working very soon after you finish your studies. You iust need to do a short technical course at university. So pay attention in biology at school!

Sophea: That's awesome, Navuth. Panha: And I'm sure you're going to end up with a lot more money to count with this job!

Did you know that, with a couple lines of code, you can change the way google.com

Everything that you can find on the Internet comes from another computer like yours, called a server. After a Google server sends a file to your computer, you can play with the files to change the way that that webpage looks!

of the left panel in your developer inside the curly brackets { } under

នៅក្បែរផ្នែកខាងលើនៃប្រអប់ខាងឆ្វេង ৈ Developer Console ប្អូនគួរតែឃើញផ្លាកមួយនៅក្រោម «body» ដែលសរសេរ «div...» ច្ចចលើវាដើម្បីធ្វើការកែប្រែ។ ឥឡូវ ទៅប្រអប់ខាងសាំហើយចិចនៅចំនោះ {} ដែលស្ថិតនៅក្រោម «element.style» ហើយនៅខាងលើបំផត សូមបន្ថែមច្បាប់ទាំងនេះ៖

background-repeat: no-repeat; background-size: cover; background: url

Use the Chrome io to

google.com. Right click anywhere on the page and choose "Inspect" to open the programmer tools. ប្រើកមវិធី Google Chrome។ ចលទៅ google.com រួចចេខាងសាំ (right-click) នៅកនែងណាក៏បាន ហើយជ្រើសយក «Inspect» ដើម្បីបើឧបករណ៍បញ្ជាកម្មវិធី។

បនាប់មកទៀត ជ្រើសយក «Elements»

ដែលស្ថិតនៅលើគេ។ នៅខាងឆ្វេង បននឹងឃើញអក្សនៅក្នុង 🗢 ។ អ្នករេទាំងនោះត្រវិបានហៅថា អេច ធី អ៊ែម អ៊ែល៍ (HTML) ហើយវាជាគ្រោងរបស់គេហទំព័រ។

03

In the right panel you'll see rules that affect how the page looks. We're going to change these rules

to change the page's background. In a new tab, search online for a photo. Get the photo's address by right clicking on it and selecting "Copy Image Address".

ក្នុងផ្នែកខាងស្តាំ ប្អូននឹងឃើញច្បាប់ដែលបញ្ហាលក្ខណៈរបស់ទំព័រ។ យើងនឹងផ្លាស់បុរច្បាប់ ទាំងនេះដើម្បីផ្លាស់ប្តូរផ្ទៃខាងក្រោយទំព័រនេះ។ បើកផ្ទាំងអ៊ីនធើណែត (tab) មួយទៀត ហើយស្វែងរករូបថតិ៍មួយ។ ទាញយកអាសយដ្ឋានរូបថតនេះដោយចុចខាងស្តាំលើវាហើយ ជ្រើស «Copy Image Address»។

05 you typed

The background on your screen will

សូមឫនបញ្ចូលអក្សរនិងសញ្ញាទាំងអស់ អោយ័បានត្រឹមត្រវ! នោះផ្ទៃខាងក្រោយនៃ រូបភាពអេក្រង់របស់ប្អូននឹងផ្លាស់ប្តូរ។

តើប្អូនមានដឹងទេថា គ្រាន់តែផ្លាស់ប្ដូរលេខកូដ បន្តិ៍ចនោះ បួននឹងអាចប្តូរលក្ខណៈវ៉ឹបស់ google.com បាន?

អ្វីទាំងអស់ដែលប្អូនឃើញនៅតាមអ៊ីនធើណែត សុទ្ធតែចេញមកពីកុំព្យូទ័រមួយទៀតស្រដៀង នឹង កុំព្យូទ័រប្អូនដែរ ដែលមានឈ្មោះថា ស៊េីវេ (server) ។ ប៉័នាប់ពីស៊ើវើរបស់ ហកហល (Google) បានផ្ញើរឯកសារអោយ៉ាំពូទ្រ័របួនហើយ ប្អូនអាចលេងជាមួយឯកសារទាំងនោ៎ះដើម្បី វ្ល៉ាស់ប្តូរលក្ខណៈរបស់វាបាន!

Can you try changing the colour of the search bar? Go online for help if you get stuck. Have fun and send us screenshots of your achievements! littlescientistsmag@gmail.com

ឥឡូវសូមប្អូនសាកល្បងប្តូរពណ៌របស់ប្រអប់ស្វែងរក (search bar)។ ប្លូនអាចរកជំនួយបានកាមរយៈអ៊ីនធើណែកនៅពេល ្អូនមិនយល់។ សង្ឈឹមថាប្អូនទទួលបានភាពសប្បាយរីករាយហើយផ្ញើរបកាំពី screenshots មកកាន់ពួកយើង!

ltesanFun & Games!

MATHS WHIZZ

IT'S A FACT

A little boy buys a coconut with **6 bank notes** that include 100, 500 and 1000 riel **notes.** The coconut cost **2700** riel o How many of each note did he use?

ក្មេងប្រសត្តចម្នាក់បានទិញដូងដោយ ប្រើក្រដាស់ប្រាក់ចំនួន៦សន្លឹក ដែលមាន ក្រដាសប្រាក់ ១០០៛ ៥០០៛ និំង១០០០៛។ ដូងមួយផ្លែមានតម្លៃ ២៧០០៛។ 🔾 ក្រីក្រុង ប្រុស័ក្ខចនោះបានប្រើក្រដាសប្រាក់នីមួយ។ ចំនែនប៉ឺនានសនីក ?

A BIT OF GEOMETRY

Uou count?

O How many triangles can

្ តើប្អូនឃើញរូបត្រីកោណចំនួន ប៉ុន្មាននៅក្នុងរូបនេះ ?

Clue: the extra skin between the toes called webbing helps them swim fast underwater.

WHO AM I?

តម្រយ៖ ស្បែកចន្លោះម្រាមជើងសត្វនេះអាចជួយ អោយវាហែលនៅក្រោមទឹកបានយ៉ាងលឿន។

If you think you know mu name. send your answer to

littlescientistsmag@gmail. com. We'll tell you in the next month's issue!

បើប្អូនគិតថាប្អូនស្គាល់ឈ្មោះ សូម៊ីប្រាប់យើង ខ្ញុំដោយផ្ញើមកកាន់អ៊ីមែល ittlescientistsmag@gmail.com យើងនឹងប្រាប់ប្អូន នៅក្នុងទស្សនាវដ្តីយើងនៅ លេខក្រោយនេះ!

Answer from last month's issue:

A Pangolin!

Well done Ly Charlesowityear (Nico), age 11, from Phnom Penh who sent us the correct answer!

This unique animal don't have any teeth, instead they lick up insects like ants and termites with their long sticky tongue. When they get scared, they roll up in a ball to protect themselves!

ចមើយរបស់សំណរនៅខែមន៖

🕒 សតុពង្រល!

សូមអបអរសា៍ទរដល់កុមារ នីកូ (Nico) អាយុ ១១ឆ្នាំ មកពីក្រងភ្នំពេញ ដែលបានផ្ញើរចម្លើយត្រឹមត្រវមកកាន់

សត្វដ៏ពិសេសនេះមិនមានធ្មេញនោះទេ ហើយវាលិឍស៊ី សតុល្អិតដូចជា ស្រមោចនិងសតុកណ្ដៀរ ដោយប្រើ អណ្តាតស្និតវែងរបស់វាៗនៅពេលវាខ្លាច វានឹងរមូលខ្លួន អោយដូចជាគ្រាប់បាល់ដើម្បីការពារខ្លួនវា!

After about 18 years of age, the human eye stops growing... however, the lens, the part of the eye that adjusts to focus the light, continues to grow. It eventually become thicker and less transparent, which filters out short wavelength colours, like blues and purples, so that we see less of these colours as we grow older. And you know what else will continue to grow? Your ears and your nose!

យើងលែងសូវមើលយើញពណ៌ទាំងនេះ។ ហើយប្អូនដឹងថា ផ្នែករាងកាយណាដែលនៅតែបន្តរីកធំ ឡើងរហូតទេ? ត្រចៀកនិងច្រមុះរបស់ប្អូន!

06 - 01 .20 \ កខ្លួលខ ឧខ្លួច ៖0000 ក្រិ្តិណ៍៣ ឌឌួប៌ ៖00ប៉ី | កិខ្លីលំ២ ឧឌួប៌ ៖000 − l* lein 000l l ε* alein 002 l S* alein 00l .to យម្លាប ergwenA

Spacel

Do you have a great idea for an invention? Did you try out the experiment in the Budding Scientist section? Did it work?

Send us your pictures, ideas, sketches and we will publish them here! littlescientistsmag@gmail.com

experiment. First of all, I poured water into a glass. Then I cut a piece of cardboard which I placed on top of the glass. Then I placed my hand flat on top of the cardboard to make sure that no air could enter the glass. Then, I turned the glass upside down very quickly. I removed my hand from the cardboard very gently... and the cardboard stayed stuck to the glass! VVell, actually, I failed 4 times! However, when I made it work, I counted from 1-20 and the water didn't fall out! It's like I'm a magician!

បងជីដូនមួយរបស់ខ្ញុំបានប្រាប់ខ្ញុំពី
ការពិសោធន៍ដ៏សប្បាយមួយ។ ជាដំបូង ខ្ញុំ
ត្រូវចាក់ទឹកចូលទៅក្នុងកែវមួយ។ បន្ទាប់
មក ខ្ញុំកាត់ក្រដាសកាតុងហើយគ្របលើ
កែវទឹក។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំដាក់ដៃសង្កត់លើ
ក្រដាសកាតុងដើម្បីសង្កត់កុំអោយមាន
ខ្យល់នៅក្នុងកែវ ហើយខ្ញុំផ្ដាប់កែវចុះយ៉ាង
លឿន។ ខ្ញុំយកដៃខ្ញុំចេញពីក្រដាសកាតុង
យ៉ាងយឺតៗ... តែក្រដាសកាតុងមិនធ្លាប់
ពីកែវទេ! តាមពិតទៅ ខ្ញុំបានបរាជ័យបូន
ដងឯណោះ! តែពេលខ្ញុំបានធ្វើវាសម្រេច
ហើយ រួចខ្ញុំបានរាប់ពី១ដល់២០ តែទឹកនៅ
មិនបានធ្លាក់ចេញទៀត! ខ្ញុំហាក់បីដូចជា
អ្នកចេះលេងសៀកអញឹង!»

តើប្អូនមានគំនិតក្នុងការបង្កើត របស់ថ្មីៗដែលអស្ចារ្យទេ? តើប្អូនមាន ធ្លាប់ធ្វើពិសោធន៍តាមអ្វីដែលមានដាក់ អោយនៅផ្នែក អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រវ័យក្មេង ដែរទេ? តើបានសម្រចបុទេ?

សូមផ្លើរូបភាព គំនិត និងរូបគំនូរ របស់ប្អូន ហើយពួកយើងនឹងយកមកធ្វើការបោះពុម្ភ!

littlescientistsmag@gmail.com

"I counted from 1-20 and the water didn't fall out!"

Khat Linna

Dear Linna,

That does seems like magic, doesn't it? Actually, the reason why the cardboard and the water don't fall is because the air that is trapped inside the glass by the cardboard has more space to expand when the glass is turned upside down. Therefore there is less pressure inside the glass than there is underneath the glass. The pressure underneath the glass keeps the cardboard in place.

ជូនចំពោះ លីណា នោះមិនមែនជាការលេងសៀកទេ។ ត្រូវហើយ! តាមពិតទៅ ហេតុដែល ក្រ័ដាសកាតុងមិនធ្លាក់ចុះគឺដោយសារ ចន្លោះសម្រាប់ខ្យល់នៅក្នុងកែវមានទំហំ ធំ នៅពេលដែលយើងក្រឡាប់កែវ។ ហេតុនេះ សម្ពាធខ្យល់នៅក្នុងកែវទាប ជាងសម្ពាធខ្យល់នៅខាងក្រោមកែវ។ សម្ពាធខ្យល់ខាងក្រោមកែវជាអ្នកទប់ ក្រដាសកាតុងមិនអោយធ្លាក់។

Editor-in-chief / នាយក់និពន្ធ Anaïs Pagès-Peeters

Contributing writers / អ្នក្បូមចំណែកនិពន្ធ Jonathan Cox Jean Alingod-Guittap

Copy editor / អ្នកកែសម្រួលច្បាប់ចម្លង Iill Hamill

Translator / អ្នកបកប្រែ Bou Puthida ប៊ូ **ពុទ្ធីដា**

Graphic Design / Jចិន្<mark>តាក្រាហ្វិច</mark> Whaim – Julie Gacon

Illustrator / គំនួ**រ** Bou Puthida **ប៊ូ ពុទ្ធជា**

Comic illustrator / គំនូរសម្រាប់រឿង Seat Sopheap សៀត សុកាព

Printing / ការបោះពុម្ព ATA Printing

Funded by the British Embassy Phnom Penh

ឧបត្ថម្ភថវិកាដោយស្ថានទូតអង់គ្លេស ភ្នំពេញ

